

Jaarverslag 2019

Jaarverslag 2019

Inhoud

Voorwoord	9
0 Uitgelicht	11
1 Standaardtaal	13
Samenwerking met het INT	13
Samenwerkingsverband voor taaladvies	13
Netwerk Begrijpelijke Overheid	14
Vertrokken Nederlands	14
Algemene Nederlandse Klankleer	15
2 Nederlands, taalvariëteiten en andere talen	17
Staat van het Nederlands	17
Taalbeleid en taalvaardigheid in het (hoger) onderwijs	17
DRONGO talenfestival / Taal en zorg	17
Europese Dag van de Talen / Taal en economie	18
Luistertaal in de praktijk	18
Taalvariatie	18
Zuid-Afrika	18
3 Onderwijs Nederlands in Nederland en Vlaanderen	19
Advies bij curriculumvernieuwing	19
Acties en advies rond begrijpend lezen	19
Taalcompetenties van leraren	20
Taal en nieuwkomers	20
4 Nederlands wereldwijd	21
Beleidsonderzoeken	21
Versterking internationale neerlandistiek	21

Docentenplatforms en -conferenties	26
Online aanbod NVT	26
Certificaat Nederlands als Vreemde Taal (CNaVT)	26
Caribisch gebied	26
Buurtaalregio's	27
Belevingsonderzoek buurtaalregio's	28
5 Nederlandstalige cultuur	29
Vertaalpleidooi	29
Twintig jaar DBNL – literatuurgeschiedenis online	29
Culturele projecten Suriname	30
Toneelschrijfprijs	30
Taal en muziek in het onderwijs	31
Muzikaal erfgoed	31
6 Organisatie	33
6.1 Organen van de Taalunie	33
6.1.1 <i>Comité van Ministers</i>	33
6.1.2 <i>Interparlementaire Commissie</i>	33
6.1.3 <i>Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren</i>	33
6.2 Beleidsafdeling	34
6.3 Communicatie	34
6.4 Bedrijfsvoering	34
6.4.1 <i>Personeelsbeleid</i>	35
6.4.2 <i>ICT en bedrijfsprocessen</i>	36
6.4.3 <i>Financiën</i>	37
6.4.4 <i>Juridische aangelegenheden</i>	37
6.4.5 <i>Geschillenbeslechting</i>	38
7 Taalunie in cijfers	39
Bijlage 1 Samenstellingen van de organen van de Taalunie in 2019	41
Bijlage 2 Publicaties en lezingen	43

Voorwoord

De Taalunie heeft veel in huis. Als je alleen al kijkt naar het netwerk van neerlandici extra muros, heeft de Taalunie in veertig jaar iets moois opgebouwd. En zo is er een heel scala aan projecten, instrumenten en netwerken om het Nederlands een levende taal in een internationale context te laten zijn.

Voorbeelden van stimulerende en inspirerende projecten zijn er in dit jaarverslag te over: het onderzoek naar Vertrokken Nederlands, de omslag naar onderwijs Nederlands als vreemde taal in het Caribisch gebied, de promotie van begrijpelijke overheidstaal en de aandacht voor begrijpend lezen. De Taalunie draagt op al die terreinen bij aan dit belangrijke werk door in samenwerking met haar partners beleid te vormen, erover te adviseren en het te ondersteunen met beleidsinstrumenten.

Uitdagingen zijn er ook. In Nederland en Vlaanderen, waar het leesplezier, de leesvaardigheid en de belangstelling voor de studie Nederlands teruglopen. Buiten het taalgebied, waar de neerlandistiek in bepaalde regio's onder druk komt te staan. De Taalunie wil alle betrokken partijen helpen dat tij te keren. Dat doen we door die partijen te verbinden en zo bestaande en nieuwe initiatieven te versterken.

Het huis van de Taalunie heeft vele kamers. In elke kamer wordt gewerkt aan beleid voor uiteenlopende onderwerpen waarin taal cruciaal is: het onderwijs, de zorg, de economie, nieuwkomers, muziek en literatuur. Dat kan ver weg zijn, dichterbij (in buurlanden), of binnen het Nederlandse taalgebied. Onze deuren staan open. Onze enthousiaste en deskundige medewerkers ontvangen en bezoeken gedurende het hele jaar vertegenwoordigers van zowel overheden als

Kris Van de Poel en Hans Bennis

organisaties uit het veld om ze optimaal te laten samenwerken voor het Nederlands.

Tot slot huizen het Genootschap Onze Taal en de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek sinds 2019 in het Haagse pand van de Taalunie. Een fysieke bevestiging van het feit dat de taalwereld zich thuis voelt bij de Taalunie. Zo zorgen we er samen met al onze partners voor dat het Nederlands en de Nederlandstalige cultuur voor zoveel mogelijk mensen zo goed mogelijk toegankelijk zijn.

Kris Van de Poel
algemeen secretaris vanaf 2020
Hans Bennis
algemeen secretaris 2017-2020

Gezamenlijke koers voor het Nederlands

De Taalunie ontwikkelt en stimuleert beleid voor het Nederlands in Nederland, Vlaanderen en Suriname, en ondersteunt het Nederlands in de wereld. Wij opereren in een groot, internationaal en divers netwerk waarbij onze experts op verschillende terreinen partijen met elkaar verbinden. Samen versterken we het Nederlands en zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk mensen het Nederlands optimaal kunnen gebruiken.

Met Aruba, Curaçao en Sint-Maarten wordt samengewerkt binnen raamovereenkomsten. Daarmee zijn alle landen waar het Nederlands een officiële taal is, bij de Taalunie betrokken.

0 Uitgelicht

Versterking internationale neerlandistiek

Nederland en Vlaanderen hebben baat bij een sterk internationaal onderwijs van de taal en cultuur, maar vanuit Nederlandstalige gebieden krijgt de neerlandistiek in de rest van de wereld in vergelijking met andere talen weinig financiële steun. De Taalunie wil nagaan hoe die situatie verbeterd kan worden en een plan maken om de neerlandistiek internationaal te versterken.

Lees meer in hoofdstuk 4

Staat van het Nederlands

Het tweede onderzoek naar de Staat van het Nederlands schonk meer aandacht aan regionale talen en dialecten en bevat nu ook de volledige nulmeting voor Suriname. Het Nederlands blijft het goed doen, ook online, maar de rol ervan in het hoger onderwijs en de wetenschap is een punt van zorg.

Lees meer in hoofdstuk 2

Twintig jaar DBNL

De Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren bestond twintig jaar. Ter gelegenheid daarvan heeft de Taalunie ervoor gezorgd dat de tiendelige *Geschiedenis van de Nederlandse Literatuur* gratis online beschikbaar is gesteld via de DBNL.

Lees meer in hoofdstuk 5

Caribisch gebied: Nederlands als vreemde taal

De Taalunie voert een project uit waarmee in het Caribisch gebied de omslag van moedertaalonderwijs naar Nederlands als vreemde taal wordt gemaakt. Dat geeft een belangrijke impuls aan de onderwijskansen van de leerlingen, omdat Nederlands niet hun moedertaal is.

Lees meer in hoofdstuk 4

Vertaalpleidooi

In het pleidooi *VerTALEN voor de toekomst* doet het Expertisecentrum Literair Vertalen een aantal aanbevelingen voor een blijvende bloeiende vertaalcultuur in Nederland en Vlaanderen.

Lees meer in hoofdstuk 5

Samenwerkingsverband voor taaladvies

In 2019 is het samenwerkingsverband voor taaladvisering en taaladviesvoorzieningen van start gegaan. De Taalunie verbindt en ondersteunt de uitvoerende partijen Onze Taal, het Team Taaladvies van de Vlaamse overheid en het INT.

Lees meer in hoofdstuk 1

1 Standaardtaal

De Taalunie zorgt voor beschrijving van de spelling, grammatica, woordenschat en terminologie en voor taaladvies. Dat doen we in samenwerking met partnerorganisaties. We brengen mensen en organisaties bij elkaar om digitale infrastructuur en taaltechnologie voor taalgebruikers tot stand te laten komen en te onderhouden en om taalvoorzieningen voor mensen met een beperking te laten ontwikkelen. Zo zorgen we ervoor dat iedereen het Nederlands zo goed mogelijk kan gebruiken.

Samenwerking met het INT

Het Instituut voor de Nederlandse Taal (INT) in Leiden is de centrale partner van de Taalunie voor taalinfrastructuur. Die samenwerking beslaat de terreinen spelling, grammatica, terminologie, vertaalwoordenschat en taaltechnologie. In 2019 is de samenwerking tussen Taalunie en INT geïntensiveerd, waarbij nader invulling is gegeven aan de verschillende rollen en taken van de twee organisaties. Volgens die taakverdeling houdt de Taalunie zich bezig met beleid, terwijl het INT zich richt op het ontwikkelen van taalinfrastructuur, ondersteuning van taalkundig onderzoek en (technische) voorzieningen op taalgebied.

Een infrastructurele taak die de Taalunie in 2019 heeft overgedragen aan het INT is het beheer van webvoorzieningen zoals nedterm.org, termbeheerder.org, termtreffer.org, namen.taalunie.org, woordenlijst.org en taaladvies.net.

De Taalunie financiert de beschrijving van juridische, zorg- en onderwijsterminologie bij het INT. Het eerste project houdt de lexicografische beschrijving in van termen uit Nederland en Vlaanderen van verschillende rechtsgebieden. Dit project is overgenomen van de

Stichting Rechtstaal. In de pilot voor zorgterminologie wordt een start gemaakt met de beschrijving van de specifieke woordenschat van de diverse vakgebieden in de zorg in Nederland, Vlaanderen, Suriname en het Caribisch gebied. Op basis van de pilot wordt bekeken aan welke specifieke producten in het veld behoefte is. Ook droeg de Taalunie in 2019 bij aan de verdere ontwikkeling van het project Hoger Onderwijs Terminologie in Nederland en Vlaanderen, waarin Engelstalige onderwijstermen worden vertaald naar hun Nederlandstalige equivalenten. Daarbij wordt ook gezorgd voor harmonisatie in de terminologie tussen Nederland en Vlaanderen. Nu ontstaat er nog weleens verwarring, doordat een bepaalde onderwijsterm in Nederland iets anders betekent dan in Vlaanderen.

Samenwerkingsverband voor taaladvies

In 2019 is het samenwerkingsverband voor taaladvisering en taaladviesvoorzieningen van start gegaan. De Taalunie werkt in dit verband samen met Onze Taal, het Team Taaladvies van de Vlaamse overheid en het INT.

In deze nieuwe situatie treedt de Taalunie als beleidspartij en financier meer naar de achtergrond. De beide taaladviesdiensten treden gezamenlijk op voor het Nederlandse taalgebied met een loket voor Nederland (Onze Taal) en een loket voor België (Team Taaladvies). Het INT biedt de infrastructurele ondersteuning voor Taaladvies.net.

De website Taaladvies.net is een gezamenlijke voorziening van het samenwerkingsverband. De adviezen van Taaladvies.net bieden uitgebreide, meer algemene achtergrondinformatie voor wie meer wil weten over een bepaalde taalkwestie. Voor een direct

en kort antwoord op een taalvraag kan men terecht op onzetaal.nl en taaltelefoon.be.

Netwerk Begrijpelijke Overheid

De Taalunie was ook in 2019 nauw betrokken bij het beleid rondom begrijpelijke overheidscommunicatie in Nederland en Vlaanderen/België. De Taalunie is de centrale spil die het Netwerk Begrijpelijke Overheid ondersteunt en is nauw betrokken bij de campagnes *Direct Duidelijk* en *Heerlijk Helder* van de Nederlandse respectievelijk de Vlaamse overheid.

In 2019 ging de aandacht voornamelijk uit naar het uitzetten en ondersteunen van de campagne *Direct Duidelijk*, waarin de Taalunie nauw heeft samengewerkt met het Nederlandse Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). De campagnewebsite directduidelijk.nl werd verder uitgebouwd, er werden vijf regiobijeenkomsten over heel Nederland opgezet, en tientallen overheidsinstanties, met name gemeenten, ondertekenden de Direct Duidelijk Deal, waarbij ze concrete verbeterdoelen formuleerden.

Ondertekening Direct Duidelijk Deal van de gemeenten Den Haag, Utrecht en Amsterdam op 12 juni 2019 in Utrecht

Voor het eerst werden de Direct Duidelijk Prijzen uitgereikt, en wel door minister Knops van BZK in het televisieprogramma *Goedemorgen Nederland*. Niet alleen de best schrijvende ambtenaar kreeg er een, maar ook de ‘beste aanjager’ die de eigen organisatie stimuleert om begrijpelijk te communiceren.

In Vlaanderen was de Taalunie mede-organisator van de succesvolle Heerlijk Helderdag, samen met het Team Taaladvies van de Vlaamse overheid en de vzw Kortom. Deze dag vond in oktober plaats in De Schelp van het Vlaams Parlement.

Vanaf het najaar voert het Algemeen Secretariaat van de Taalunie gesprekken met de overheden van beide landen over de voortzetting van dit beleid en de mogelijkheden tot samenwerking tussen de beide nationale campagnes. Het bestaan van twee gelijksoortige campagnes creëert immers uitstekende mogelijkheden tot samenwerking, met name om samen kwaliteitscriteria, tools, modellen en evaluatiemethodes te ontwikkelen en te delen.

Vertrokken Nederlands

Er wordt algemeen gezegd dat Nederlanders en Vlamingen in den vreemde snel hun moedertaal opgeven, maar hoe geëmigreerde Nederlandstaligen met hun taal en hun identiteit omgaan, was tot voor kort niet systematisch onderzocht. Aan het pilotonderzoek *Vertrokken Nederlands*, dat door Nicoline van der Sijs (Meertens Instituut) is uitgevoerd in opdracht van de Taalunie, deden bijna 7000 Nederlandse en Vlaamse emigranten uit 130 verschillende landen mee. De resultaten laten zien dat Nederlands een van de meest gebruikte talen in het vestigingsland is: 97 procent spreekt wekelijks Nederlands. Meer dan 85 procent ervaart de Nederlandse taal als een kernwaarde van de eigen identiteit.

De respondenten blijken vooral behoefte te hebben aan informatie over Nederlandstalig onderwijs en tweetalig opvoeden; aan betere, gratis toegang tot Nederlandstalige televisie, film, radio, nieuwssites, (digitale) kranten en tijdschriften; aan Nederlandstalige boeken en informatie over culturele evenementen in de regio. De Taalunie gaat samen met vele andere organisaties bekijken hoe men tegemoet kan komen aan deze behoeftes, bijvoorbeeld via een digitaal informatiecentrum over de Nederlandse taal, cultuur en onderwijs voor emigranten.

Algemene Nederlandse Klankleer

In 2019 is het INT op verzoek van de Taalunie gestart met het ontwikkelen van een digitale klankleer van het Nederlands. In dit naslagwerk wordt beschreven welke klanken en klankcombinaties er in het Nederlands mogelijk zijn en hoe die worden uitgesproken. De belangrijkste uitspraakverschillen in het taalgebied zullen worden beschreven. Ook komen woordklemtoon en intonatie aan de orde. De klankleer wordt geïntegreerd in de herziene versie van de digitale *Algemene Nederlandse Spraakkunst* (E-ANS) en wordt door de Taalunie gefinancierd. De projectleiding is in handen van Geert Booij, emeritus hoogleraar Taalwetenschap aan de Universiteit Leiden, die ook als een van de auteurs optreedt.

Verder in 2019

De **Woordenlijst** is in 2019 uitgebreid met ongeveer 3500 nieuwe trefwoorden. Een deel van die woorden (bijna 300) komt uit het Surinaams-Nederlands. In totaal telt Woordenlijst.org bijna 185.000 trefwoorden. 4 miljoen keer zochten mensen een woord op.

De bezoekcijfers van jongerensite **Taalhelden.org** stegen met ruim 80 procent tot ruim 1,7 miljoen paginaweergaven. Vooral de taaladviezen ‘Is het word of wordt?’ en ‘Is het gebeurd of gebeurt?’ zijn populair.

De 1782 adviesteksten op **Taaladvies.net** zijn in totaal 9,7 miljoen keer geraadpleegd. Via het vragenformulier zijn er 2165 vragen binnengekomen, die zijn beantwoord door Onze Taal en de Taaltelefoon.

De Taalunie heeft een werkgroep **genderinclusief taalgebruik** van het Taaladviesoverleg (TAO) ingesteld. Deze werkgroep richt zich op het geven van praktische handvatten rond dit onderwerp en gaat vanaf 2020 taaladviezen daarop aanpassen en waar nodig uitbreiden. De adviezen zullen worden gepubliceerd op Taaladvies.net en op de websites van de taaladviesdiensten Onzetaal.nl en Taaltelefoon.be.

De Taalunie geeft financiële ondersteuning aan **NL-Term**, de Nederlands-Vlaamse vereniging voor

gebruikers en belangengroepen van terminologie. Op 29 november vond in Leiden de jaarlijkse TiNT-dag (Terminologie in het Nederlandse Taalgebied) plaats. Het thema van de dag was ‘Kiezen voor Nederlandse vaktaal?!’

Het **woordenboek Nederlands-Estisch** is online gepubliceerd op het platform Vertaalwoordenschat van het INT. Het project is geïnitieerd en gefinancierd door de voormalige CLVV (Commissie Lexicografische Vertaalvoorzieningen) van de Taalunie.

In november werd in Breda het symposium ‘**Braille in het digitale tijdperk**’ gehouden. Het was het eerste braillesymposium dat werd georganiseerd door de Braille Autoriteit, waarin de Taalunie deelneemt. Het symposium trok 150 bezoekers, voornamelijk gebruikers, belangenorganisaties, producenten en leveranciers van hulpmiddelen uit België en Nederland. Het werd duidelijk dat het belang van braille bij alle aanwezigen hoog op de prioriteitenlijst staat, ook in deze tijd van spraaktechnologische voorzieningen. De werkgroep achtpuntsbraille van de Braille Autoriteit heeft in 2019 een voorstel gepresenteerd voor een achtpunts braillestandaard.

De Taalunie bleef in 2019 een vooraanstaande rol spelen in **EFNIL** (European Federation of National Institutions for Language), het Europese samenwerkingsplatform voor taalacademies en taalbeleidsorganisaties van de verschillende Europese landen. Sinds oktober 2018 vult het Algemeen Secretariaat van de Taalunie het voorzitterschap van EFNIL in. Tijdens de EFNIL-conferentie in Estland presenteerde de Taalunie de uitkomsten van diverse onderzoeken die ook voor andere taalgebieden interessant kunnen zijn.

2 Nederlands, taalvariëteiten en andere talen

Het Nederlands komt in vele vormen en variëteiten voor en staat als taal tussen tal van andere talen. De Taalunie ontwikkelt hiervoor beleid in aansluiting op ontwikkelingen en behoeftes in de samenleving.

Staat van het Nederlands

In 2019 zijn voor de tweede keer resultaten uit het onderzoek naar de Staat van het Nederlands gepresenteerd en gepubliceerd. Voor het onderzoek wordt samengewerkt met het Meertens Instituut in Nederland, de Universiteit Gent in België en het Instituut voor de Opleiding van Leraren in Suriname.

Presentatie vervolgonderzoek Staat van het Nederlands op 17 september 2019 in Breda

In 2018 vond in Nederland en België het eerste herhalingsonderzoek naar een select aantal sectoren plaats, met meer aandacht voor het gebruik van regionale talen en dialecten. In Suriname werd de volledige nulmeting gedaan. In de drie landen is ook een flankerend onderzoek uitgevoerd naar het talengebruik in het hoger onderwijs en de wetenschap (met name binnen de opleidingen Geschiedenis en Wiskunde aan de Universiteit Utrecht, de Universiteit Antwerpen en de Anton de Kom Universiteit van Suriname in Paramaribo). Uit de resultaten blijkt dat het Nederlands

het vooral goed blijft doen, ook online, maar dat het gebruik ervan in het hoger onderwijs en de wetenschap extra aandacht verdient.

Taalbeleid en taalvaardigheid in het (hoger) onderwijs

In 2019 is verder gewerkt aan de verzameling, deling en verspreiding van kennis over het onderwerp omgaan met meertaligheid in het onderwijs, met de publicatie van een kennisdossier op de website van de Taalunie. Datzelfde geldt voor het onderwerp werken aan taalvaardigheid Nederlands in het hoger onderwijs, met de publicatie van een meta-analyse van goede praktijken op de website van het Nederlands-Vlaams Platform Taalbeleid Hoger Onderwijs. Tijdens de CARAN-conferentie in Paramaribo is een panelbijeenkomst georganiseerd over taalbeleid in het hoger onderwijs. Hierbij hebben promotoren en studenten kennis en informatie uitgewisseld op basis van scripties die in verschillende landen zijn geschreven.

DRONGO talenfestival / Taal en zorg

De Taalunie is partner van het DRONGO talenfestival in Nijmegen. Op dat festival heeft het Algemeen Secretariaat van de Taalunie in oktober een werkbijeenkomst over taal en zorg georganiseerd. Het doel van de bijeenkomst was om na te gaan hoe er meer en beter kan worden samengewerkt voor begrijpelijke taal, technologische ondersteuning en aandacht voor communicatieve vaardigheden in de opleidingen. Op basis van de werkbijeenkomst wordt gewerkt aan concrete projectplannen die vanaf 2020 verder worden opgepakt en uitgevoerd. Tot slot vond tijdens het DRONGO talenfestival opnieuw een netwerkbijeenkomst plaats waarop de Nederlandse taalsector bij elkaar werd gebracht.

Europese Dag van de Talen / Taal en economie

De Taalunie is partner van het Europese Dag van de Talen-platform in België. De Europese Dag van de Talen vindt elk jaar plaats op 26 september. In 2019 heeft het Algemeen Secretariaat van de Taalunie tijdens deze conferentie in Brussel zijn onderzoek naar de taalsector in het Nederlandse taalgebied gepresenteerd. De komende jaren wil de Taalunie de taalsector ondersteunen om zich verder te organiseren. Daarbij wil ze in Europa pleiten voor een nieuw berekeningsmodel om ook de economische waarde van de taalsector als geheel beter te kunnen uitdrukken en over het voetlicht te kunnen brengen.

Luistertaal in de praktijk

In 2019 heeft de Universiteit Utrecht voor de Taalunie een onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van luistertaal in de praktijk. Bij luistertaal gebruiken gesprekspartners elk hun eigen taal, maar kan het gesprek toch worden gevoerd omdat de partners elkaars talen wel verstaan. De Taalunie beschouwt luistertaal als een laagdrempelige manier om communicatie in meertalige situaties mogelijk te maken. In het onderzoek is gekeken naar bestaande toepassingen en bijkomende mogelijkheden in de bouw, de zorg en het onderwijs. Hierbij zijn ook handvatten voor een succesvolle toepassing geformuleerd.

Het onderzoek is gepresenteerd tijdens de Grote Taaldag van de AVT, Anéla en LOT in Utrecht en is te vinden op de website van de Taalunie. De komende jaren wil de Taalunie werk maken van proefprojecten met luistertaal in de grensregio's van het Nederlandse taalgebied.

Taalvariatie

In 2018 heeft de Fryske Akademy voor de Taalunie een onderzoek uitgevoerd naar verschillende contactvariëteiten van Nederlands en Fries. Begin 2019 zijn de resultaten gepubliceerd. In het rapport wordt onder meer gepleit voor een gedeelde basisinfrastructuur waarin diverse variëteiten nader worden beschreven. De Taalunie heeft dit voorstel

meegenomen naar en gepresenteerd tijdens het tweede Streektaalensymposium van het Nederlandse Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in Venlo, in november. Vanaf 2020 wil de Taalunie samen met haar infrastructurele partners en diverse verenigingen voor regionale talen, taalvariëteiten en dialecten bekijken hoe zo'n gedeelde basisinfrastructuur kan worden opgezet en aangeboden.

Zuid-Afrika

In 2019 hebben het Algemeen Secretariaat van de Taalunie en de Afrikaanse Taalraad in Zuid-Afrika een convenant voorbereid om het Nederlands en het Afrikaans verder te ondersteunen, met name door kennis uit te wisselen en partijen bij elkaar te brengen. (De overeenkomst is in januari 2020 ondertekend.) Verder hebben het Algemeen Secretariaat van de Taalunie, het Nationaal Archief van Nederland en de Tracing History Trust in Zuid-Afrika een driepartijenovereenkomst gesloten om alle VOC Dagregisters over de Kaap verder te digitaliseren en online te ontsluiten voor nader onderzoek. De digitalisering is gestart in 2019; de resultaten hiervan worden vanaf 2022 verwacht.

Binnen het project Taalportaal Zuid-Afrika werken de Taalunie en het INT samen met The South African Centre for Digital Language Resources (SADiLaR). Het INT heeft in 2019 binnen dit project de Taalportaal-software geüpdatet, uitgebreid met nieuwe functionaliteit en SADiLaR ondersteund bij de ingebruikname ervan. Het Algemeen Secretariaat organiseerde samen met SADiLaR een workshop in Zuid-Afrika gericht op kennisuitwisseling rond grammaticaportalen. Ook ondertekenden de Taalunie en SADiLaR in de zomer een Memorandum of Understanding als kader voor in de toekomst nieuw te ontwikkelen vormen van samenwerking rond kennisuitwisseling en softwareontwikkeling.

3 Onderwijs Nederlands in Nederland en Vlaanderen

De Taalunie ondersteunt onderwijsbeleidsmakers in Nederland en Vlaanderen met beleidsvoorbereiding in de vorm van advies, signalering en opinie, waarbij experts uit de wetenschap en het werkveld betrokken worden. Onder meer door handreikingen te ontwikkelen voor de implementatie van (nieuw) beleid werkt de Taalunie mee aan de uitvoering van het onderwijsbeleid van overheden. Verder ontsluit de Taalunie wetenschappelijke kennis over onderwijs Nederlands voor iedereen die betrokken is bij kleuter- en basisonderwijs, voortgezet/secundair onderwijs en het hoger en volwassenenonderwijs binnen het taalgebied.

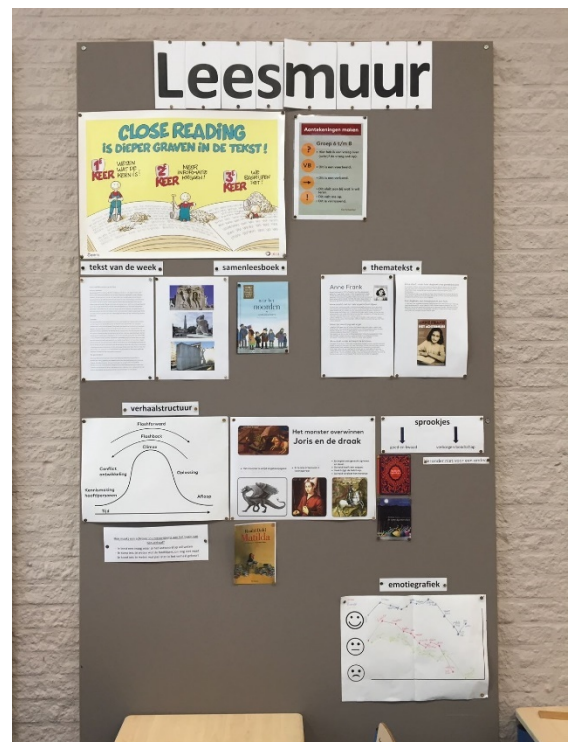
Advies bij curriculumvernieuwing

Zowel in Nederland als in Vlaanderen wordt het curriculum grondig herzien. In 2019 was het Algemeen Secretariaat als adviseur bij de vernieuwingen betrokken. In Nederland adviseerde het Algemeen Secretariaat het ontwikkelteam Nederlands van Curriculum.nu bij het opstellen van een landelijke visie op het onderwijs Nederlands en bij het definiëren van de zogenoemde grote opdrachten voor het onderwijs Nederlands. In Vlaanderen nam het Algemeen Secretariaat zitting in de eindtermencommissies Nederlands voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs en in leerplancommissies Nederlands voor de eerste graad van het secundair onderwijs. De in 2017 verschenen visietekst *Iedereen taalcompetent!* vormde het referentiekader voor de adviezen.

Acties en advies rond begrijpend lezen

Uit internationaal vergelijkend onderzoek blijkt dat het leesvaardigheidsniveau van Nederlandse en Vlaamse leerlingen sterk achteruitgaat. Bovendien blijken

leerlingen steeds minder graag te lezen. De Taalunie werkt mee aan oplossingen voor deze problematiek. In 2019 verscheen, in samenwerking met de Taalraad Begrijpend Lezen, het advies *Effectief onderwijs in begrijpend lezen*. Het advies beschrijft de randvoorwaarden voor effectief onderwijs in begrijpend lezen. Ook benoemt het een reeks noodzakelijke acties op macro-, meso- en microniveau om het leesvaardigheidsniveau van Vlaamse en Nederlandse leerlingen te verbeteren. Daarnaast bracht het Algemeen Secretariaat zowel in Vlaanderen als in Nederland de relevante partijen samen om tot gezamenlijke acties te komen.

Klas van de Alan Turingsschool in Amsterdam

Taalcompetenties van leraren

Taalcompetenties van leraren spelen een belangrijke rol bij het succesvol uitvoeren van vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische taken, zowel in taal- als in niet-taalvakken. In 2019 heeft het Algemeen Secretariaat het initiatief genomen om, samen met deskundigen uit Nederland en Vlaanderen, na te gaan over welke taalcompetenties een leraar minimaal moet beschikken om effectief, taalontwikkelend onderwijs te kunnen geven. Daartoe werden onder meer rondetafelbijeenkomsten georganiseerd, die zich expliciet richtten op leraren. Het werk uit 2019 zal zich in 2020 vertalen in een nieuw competentiekader en ontwikkelplan voor leraren, gericht op taal en op de ontwikkeling van taalcompetenties.

Taal en nieuwkomers

In 2019 werkte het Algemeen Secretariaat van de Taalunie, samen met deskundigen op het vlak van inburgering, NT2-onderwijs en integratie, aan een advies over de vraag hoe nieuwkomers in Nederland en Vlaanderen zo goed mogelijk kunnen worden ondersteund in hun verwerving van het Nederlands. Dit advies is geschreven op basis van een trendanalyse van onderzoek, beleid en praktijk uit de voorbije vijftien jaar. In het advies wordt onder meer gepleit voor maatwerk, geïntegreerd leren, taalcontact en oefenkansen in de praktijk.

Bij het advies heeft het Algemeen Secretariaat samen met een ambtelijke werkgroep implementatiekansen voor het beleid geformuleerd. De leden van het Comité van Ministers hebben van het advies kennisgenomen en toegezegd het binnen hun eigen regeringen te bespreken. Het advies, de trendanalyse en de implementatiekansen zijn te vinden op de website van de Taalunie.

Verder in 2019

Binnen het **HTNO-project** (Het Taalonderwijs Nederlands Onderzocht) zijn in 2019 in totaal 102 wetenschappelijke onderzoeken naar taalonderwijs/onderwijs Nederlands in het basisonderwijs, het voortgezet/secundair onderwijs en

het NT2-volwassenenonderwijs beschreven en ontsloten. Het HTNO-project is een gezamenlijk project van de Taalunie, de Stichting Lezen, het Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling (SLO) en de Universiteit van Amsterdam.

Naar aanleiding van het rapport *Visie op taalvariatie en taalvariatiebeleid* heeft het Algemeen Secretariaat een commissie ingesteld met deskundigen op het gebied van taalvariatie en onderwijsbeleid. De commissie formuleerde in 2019 een advies over de omgang met standaardtaal en **talige diversiteit in het onderwijs**. Dit advies zal begin 2020 worden aangeboden aan de algemeen secretaris.

4 Nederlands wereldwijd

Op heel veel plaatsen in de wereld wordt het Nederlands als vreemde taal geleerd en onderwezen: in het Caribisch gebied, in de buurlanden van het taalgebied – het noorden van Frankrijk, het westen van Duitsland en de Frans- en Duitstalige delen van België – en wereldwijd in meer dan 40 landen aan ruim 130 universiteiten waar neerlandistiek op het programma staat. De Taalunie ondersteunt het onderwijs Nederlands buiten het Nederlandse taalgebied inhoudelijk en financieel. Daarmee versterken we de internationale contacten tussen het Nederlandse taalgebied en andere landen, op economisch, cultureel en diplomatiek vlak.

Beleidsonderzoeken

De omgeving van het NVT-onderwijs verandert voortdurend. De Taalunie heeft de laatste jaren meer oog gekregen voor de context waarin dat onderwijs plaatsvindt en de belangrijke rol die het ook voor het taalgebied zelf speelt. Er zijn verschillende onderzoeken gedaan om het beleid van de Taalunie op het gebied van Nederlands als vreemde taal verder te ontwikkelen.

Een van die onderzoeken was een beleidsvergelijking. Nederland en Vlaanderen besteden fors minder dan andere Europese landen aan het buitenlands onderwijs van hun taal. Dat is een van de conclusies uit een vergelijking met organisaties in Zweden, Portugal, Duitsland, Polen, Rusland en Hongarije die voor dit type onderwijs eenzelfde rol vervullen als de Taalunie. Uit de veldanalyse (zie hieronder) bleek dat Nederland en Vlaanderen wel veel baat hebben bij een sterk internationaal onderwijs van de taal en cultuur.

Met een veldanalyse brengt het Algemeen Secretariaat van de Taalunie per land in kaart welke invloed het

Nederlands heeft op de wetenschappelijke, economische en culturele betrekkingen en welke kansen de taal biedt. In 2019 werden de resultaten gepresenteerd voor Italië en Polen en werd in Duitsland een derde onderzoek gestart. De analyse wijst uit dat de Nederlandse taal en de Nederlandse en Vlaamse cultuur in deze landen een veel grotere rol spelen dan gedacht, in de handel, het toerisme, de culturele sector, de literatuur, de wetenschap en het onderwijs. Buitenlandse neerlandici zetten hun kennis in deze sectoren op allerlei manieren en in allerlei beroepen in. Aan de hand van de resultaten kan de rol van het Nederlands in de toekomst in nog veel meer landen worden gemonitord en versterkt.

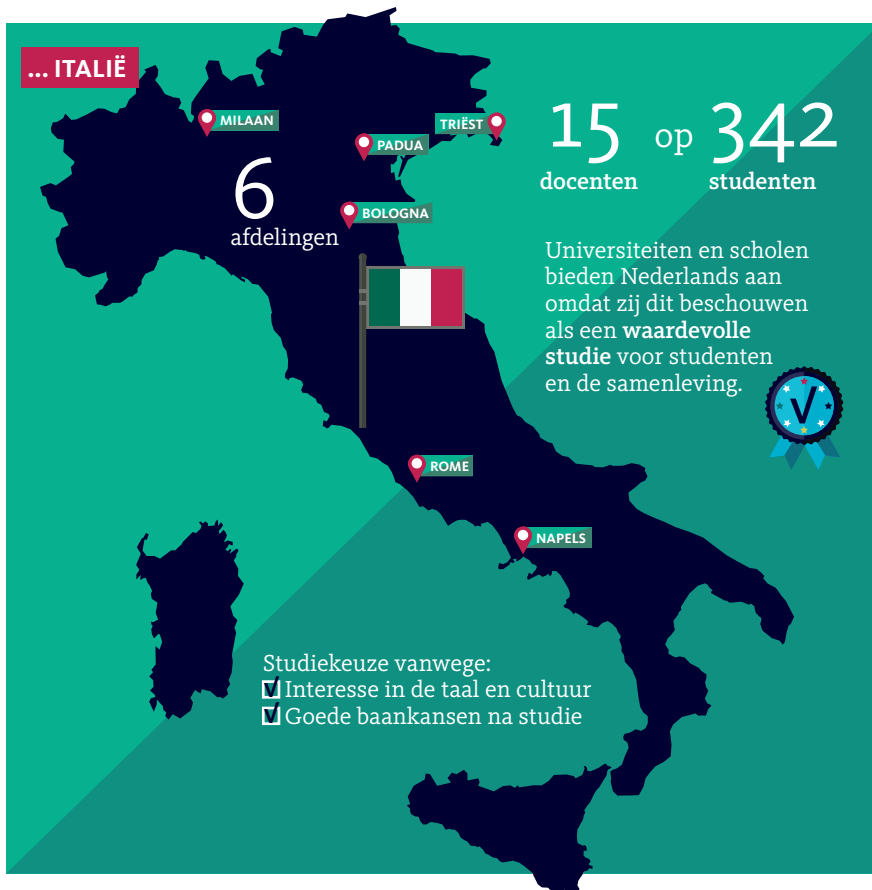
Versterking internationale neerlandistiek

Het Algemeen Secretariaat heeft in overleg met de IVN en in aansluiting op de resultaten van de hierboven beschreven beleidsonderzoeken een plan geschreven voor versterking van de internationale neerlandistiek. De neerlandistiek kampt sinds enkele jaren met een terugloop van studenten en afdelingen, al zijn er ook positieve uitzonderingen. Gebrek aan middelen en menskracht creëert een vicieuze cirkel, die moeilijk te doorbreken is. Het plan wil een toekomstbestendige internationale neerlandistiek bevorderen die naast haar wetenschappelijke opdracht ook een belangrijke bijdrage kan blijven leveren aan de internationale ambities van Nederland en Vlaanderen. Onder meer onderwijsassistentie en stimulerende internationale programma's voor culturele en wetenschappelijke samenwerking moeten helpen de negatieve trend te keren. Bij de verdere uitwerking van het plan zullen veel partners uit het taalgebied en daarbuiten worden betrokken.

Het Nederlands in Italië is van belang voor ...

Nederlandse
taalkennis schept
internationale
kansen

... ITALIË

... ONZE

TOERISMESECTOR

Slechts 47% van de EU-inwoners sprak Engels in 2004.¹

Reisorganisaties beargumenteren: kennis van vreemde talen is essentieel als een land zich wil profileren als een bestemming waar alle toeristen **welkom** zijn.

9% van de Italiaanse neerlandici werkt in de toerismesector in Italië, Nederland of Vlaanderen.

Kennis van vreemde talen draagt bij aan een tevreden bezoek van toeristen, wat leidt tot **meer toerisme en inkomsten**.

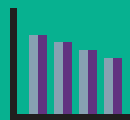
... ONZE ECONOMIE

€100 miljard

loopt de Europese economie per jaar mis door **gebrek aan talenkennis** van exportbedrijven.

Talenkennis is belangrijk voor duurzame handelsrelaties.

11%

van de exportbedrijven in de EU loopt geld mis door gebrek aan talenkennis.

28%

van de bedrijven in Italië huurt taalexperts, zoals neerlandici, in om hun **handel te bevorderen**. In Nederland was dat 13% en in België 62%.

44%

van de Italiaanse neerlandici werkt in het bedrijfsleven. Neerlandici gebruiken het **Nederlands** op hun werk in gesprekken met klanten, handelaren en collega's.

Niet alle bedrijven zijn zich **bewust van de mogelijkheden** van neerlandici.

¹ Dit is inclusief het Verenigd Koninkrijk en Ierland.

... ONZE KUNST EN CULTUUR

18% van de exportbedrijven in de EU heeft last van cultuurverschillen in handelsrelaties.

Culturele diplomatie reduceert handelsbelemmeringen.

53% + 67%
van de studenten
neerlandistiek voelt zich cultureel rijker dankzij hun studie.

Italië is een prioriteitsland in het internationale cultuurbeleid van Nederland en Vlaanderen.

Neerlandici dragen bij aan de doelstellingen van het cultuurbeleid: Ze vergroten de bekendheid van onze cultuur door culturele evenementen te organiseren en te vertellen over onze cultuur.

... ONZE LITERATUUR

Neerlandici vertalen Nederlandstalige literatuur zodat vertaalde boeken verkocht kunnen worden in Italië.

26%
van de studenten wil (literair) vertaler of tolk worden.

Er is een **DREIGEND TEKORT** aan literair vertalers.

4,5 cent

Nederland en Vlaanderen verdienen aan buitenlandse neerlandici maar investeren

slechts 4,5 cent per inwoner van het Nederlandse taalgebied.²

Dat is te weinig: het leidt tot problemen.

1. Afdelingen kunnen kansen voor de neerlandistiek **niet verzilveren**. Nederland en Vlaanderen lopen daardoor **winsten mis**.
2. Afdelingen hebben te weinig tijd om contacten met het bedrijfsleven en de cultuursector te leggen, onderhouden en verzilveren.

OPLOSSINGEN: MEER TIJD VOOR ...

- Voorlichting: onder (aankomende) studenten over hun (baan)kansen en uitwisselingsmogelijkheden.
- Zichtbaarheid vergroten: afdelingen komen meer in contact met bedrijven/organisaties.
- Samenwerken: onderlinge uitwisseling tussen veldpartijen en afdelingen versterken.
- Onderzoek: verder onderzoeken van onbekende terreinen, zoals de zakelijke vertaalmarkt.
- Beleidsbeïnvloeding: inspanningen van de Taalunie om samen met andere organisaties te pleiten voor een uitgebreider talenbeleid met aandacht voor meertaligheid.
- Ondersteuning: beleidsmatige aanpassingen doorvoeren voor de ondersteuning van de neerlandistiek door de Taalunie.

HIERVOOR IS EXTRA GELD NODIG.

Bronnen: Zie rapport *Het Nederlands Internationaal: De rol van het Nederlands en de neerlandistiek in Italië*. Ilse van der Horst e.a. Nederlandse Taalunie, 2019.

² Suriname draagt bij door een medewerker bij de Taalunie te plaatsen.

Het Nederlands in Polen is van belang voor ...

Nederlandse
taalkennis schept
internationale
kansen

... POLEN

54 op 660
docenten studenten¹

Studiekeuze vanwege:
☒ Interesse in de taal en cultuur
☒ Goede baankansen na studie

80
wetenschappelijke
artikelen over het
Nederlands

Universiteiten en scholen
bieden Nederlands aan
omdat zij dit beschouwen
als een **waardevolle studie**
voor studenten en de samenleving.

... ONZE ECONOMIE

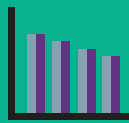
€100 miljard

loopt de Europese economie
per jaar mis door **gebrek aan
taalkennis** van exportbedrijven.

Taalkennis is belangrijk voor
duurzame handelsrelaties.

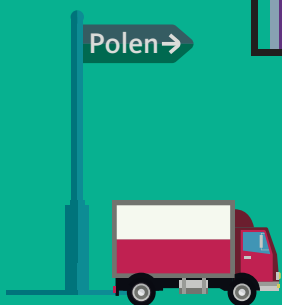
Bedrijven die taalkennis
van medewerkers inzetten
behalen meer winst.

11% van de
exportbedrijven in de EU
loopt geld mis door
gebrek aan taalkennis.

Polen →

41% van de bedrijven in Polen
zet vertalers en tolken, waaronder neerlandici,
in ter ondersteuning van hun handel.
In Nederland was dat 33% en in België 57%.

... ONZE TOERISECTOR

Klanten worden het liefst in
hun moedertaal geholpen.

Slechts 47%
van de EU-inwoners
sprak Engels in 2004.²

Reisorganisaties hebben een voorkeur
voor personeel dat meerdere talen spreekt.
Zo zorgen ze ervoor dat alle toeristen zich
welkom voelen.

WILKOMMEN

WELKOM

WELCOME

WITAM

BENVENUTO

Personeel dat de taal van toeristen spreekt
kan efficiënter met hen communiceren
en een goede relatie opbouwen.

Kennis van vreemde talen draagt bij aan
een tevreden bezoek van toeristen, wat
leidt tot meer toerisme en inkomsten.

73% van de neerlandici werkt in
het bedrijfsleven. Zij werken voor
Nederlandse en Vlaamse bedrijven en multi-
nationals als ☒ financieel medewerker,
☒ HR-medewerker of ☒ marketingmedewerker.

88%
van de
neerlandici
heeft
binnen
3 maanden
een baan.

96% van de neerlandici gebruikt
het Nederlands in zijn of haar baan,
bijvoorbeeld in gesprekken met klanten
of met Nederlandse en Vlaamse collega's.

taal:
unie

¹ De gegevens van de afdeling in Opoles zijn niet opgenomen in dit totaal.
² Dit is inclusief het Verenigd Koninkrijk en Ierland.

... ONZE KUNST EN CULTUUR

18% van de exportbedrijven in de EU heeft last van **culturele handelsbelemmeringen**.

Culturele diplomatie reduceert handelsbelemmeringen.

EXPORT

Culturele diplomatie is een middel om te komen tot een dialoog, gebaseerd op wederzijds respect en met oog voor cultuurverschillen.

Neerlandici zijn ambassadeurs van de Nederlandse en Vlaamse cultuur.

99% + 92%

van de studenten van de alumni

vertelt over onze cultuur aan mensen in zijn omgeving.

58% + 46%

van de studenten van de alumni

neerlandistiek voelt zich cultureel rijker dankzij hun studie.

Neerlandici dragen bij aan de doelstellingen van het cultuurbeleid: Ze vergroten de bekendheid van onze cultuur door culturele evenementen te organiseren en te vertellen over onze cultuur.

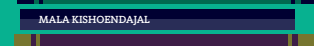
... ONZE LITERATUUR

Neerlandici vertalen Nederlandstalige literatuur zodat vertaalde boeken verkocht kunnen worden in Polen.

25% van de studenten wil (literair) vertaler of tolk worden.

9% van de neerlandici werkt(e) als (literair) vertaler.

Er is een **DREIGEND TEKORT** aan literair vertalers.

4,5 cent

Nederland en Vlaanderen verdienen aan buitenlandse neerlandici maar investeren

slechts 4,5 cent per inwoner van het Nederlandse taalgebied.*

Dat is **te weinig**; het leidt tot problemen.

1. Afdelingen kunnen kansen voor de neerlandistiek **niet verzilveren**. Nederland en Vlaanderen lopen daardoor **winsten mis**.
2. Afdelingen hebben te weinig tijd om contacten met het bedrijfsleven en de cultuursector te leggen, onderhouden en verzilveren.

OPLOSSINGEN: MEER TIJD VOOR ...

- Voorlichting: onder (aankomende) studenten over hun (baan)kansen en uitwisselingsmogelijkheden.
- Zichtbaarheid vergroten: afdelingen komen meer in contact met bedrijven/organisaties.
- Samenwerken: verder uitwisseling tussen veldpartijen en afdelingen versterken.
- Onderzoek: verder onderzoeken van onbekende terreinen, zoals de zakelijke vertaalmarkt.
- Beleidsbeïnvloeding: inspanningen van de Taalunie om samen met andere organisaties te pleiten voor een uitgebreider talenbeleid met aandacht voor meertaligheid.
- Ondersteuning: beleidsmatige aanpassingen doorvoeren voor de ondersteuning van de neerlandistiek door de Taalunie.

HIERVOOR IS EXTRA GELD NODIG.

Bronnen: Zie rapport *Het Nederlands Internationaal: De rol van het Nederlands en de neerlandistiek in Polen*. Ilse van der Horst e.a. Nederlandse Taalunie, 2019.

* Suriname draagt bij door een medewerker bij de Taalunie te plaatsen.

Docentenplatforms en -conferenties

Netwerkvorming is een belangrijk speerpunt in het beleid voor de ondersteuning van de buitenlandse neerlandistiek. Er zijn 14 docentenplatforms wereldwijd. De platforms hebben om het jaar een docentenbijeenkomst of -conferentie. In 2019 waren er onder meer in het Verenigd Koninkrijk, Suriname, de Verenigde Staten, Slowakije, Zweden en Duitsland docentenbijeenkomsten/-conferenties waar neerlandici van buiten het taalgebied elkaar troffen.

Deze platforms ondernemen ook veel andere activiteiten, zoals onderzoeksscolloquia en zomercursussen op locatie. In 2019 waren er zeven zomercursussen op locatie en andere studentenactiviteiten op locatie. De Taalunie ondersteunde ook gastdocentschappen en bezoeken van gastschrijvers in onder meer Frankrijk, Engeland, Polen, Tsjechië, Slowakije, Kroatië, Slovenië, Servië, Spanje, Indonesië en Zuid-Afrika.

Online aanbod NVT

De Taalunie zet ook meer in op online voorzieningen voor docentprofessionalisering en voor ontwikkeling en verspreiding van lesmateriaal.

- In december 2019 heeft het Algemeen Secretariaat van de Taalunie MijnNVT gelanceerd, het online kennis- en uitwisselingsplatform voor lesgevers, onderzoekers en vertalers.
- Met steun van de Taalunie ontwikkelt een internationale groep docenten Nederlands als Vreemde Taal een online cursus (MOOC) voor vergevorderde studenten. De cursus wordt begin 2021 gelanceerd.
- In 2019 zijn de eerste afspraken gemaakt over de ombuiging van één fysieke Taalunie Docentencursus naar een *blended* verdiepingscursus voor NVT-docenten uit alle onderwijstypes.
- In 2019 is een samenwerking opgezet voor het automatisch ondertitelen van video's van de Universiteit van Nederland en Vlaanderen (UvNV) voor studenten Nederlands in het

buitenland. De behoefte aan videomateriaal met Nederlandse ondertiteling was de belangrijkste behoefte die naar voren kwam bij een bevraging onder docenten Nederlands die het Algemeen Secretariaat uitvoerde samen met de IVN. Voor de automatische transcriptie en ondertiteling van de colleges is een samenwerking gestart met de UvNV en met de Stichting Open Spraaktechnologie. De transcripten kunnen door de Universiteit van Nederland beschikbaar worden gesteld via hun platform en dienen o.a. om de colleges ook voor doven en slechthorenden toegankelijk te maken.

Certificaat Nederlands als Vreemde Taal (CNaVT)

Met het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal biedt de Taalunie NVT-leerders de mogelijkheid om hun talige vaardigheden in het Nederlands te laten toetsen en certificeren.

In 2019 namen 1979 kandidaten, uit 42 verschillende landen, deel aan de CNaVT-examens. 1238 van hen slaagden voor het examen en behaalden hun certificaat.

In 2019 is de CNaVT-examenadministratie gedigitaliseerd. In samenwerking met eCom Scotland werd een digitaal beheersysteem ontwikkeld en geïmplementeerd. Daarnaast werd in 2019 de basis gelegd voor digitale examinering vanaf 2021.

Caribisch gebied

Het Algemeen Secretariaat van de Taalunie voert in opdracht van het Ministerie van OCW een project (2017-2020) uit waarmee in het Caribisch gebied de omslag van moedertaalonderwijs naar onderwijs Nederlands als vreemde taal wordt gemaakt en bestendigd. Dat geeft een impuls aan de kansen van de leerlingen, omdat Nederlands niet hun moedertaal is. Een belangrijk doel is om samenwerking tussen de zes eilanden aan onderwijs NVT tot stand te brengen.

In februari vond de tweede interinsulaire conferentie NVT plaats op Curaçao, voorafgaand aan het Vierlandenoverleg. Tijdens het Vierlandenoverleg

tekenden de ministers van onderwijs van de vier landen – Aruba, Curaçao, Sint-Maarten en Nederland – en de Taalunie een intentieverklaring om voortaan samen te werken op het gebied van NVT. Tijdens deze bijeenkomst werd ook een overeenkomst getekend voor verdere samenwerking tussen de Taalunie en Aruba.

Ondertekening intentieverklaring door de ministers van onderwijs van de vier landen – Aruba, Curaçao, Sint-Maarten en Nederland – en de Taalunie op 8 februari 2019 in Willemstad (Curaçao)

In 2019 zijn ook weer veel resultaten van het project opgeleverd. Alle onderdelen werden ontwikkeld in nauwe samenwerking met lokale partners, zoals IPA (Aruba) en ECE op Sint Eustatius en Biblionef op Curaçao en met partners uit Nederland en Vlaanderen, zoals Bureau NVT en de CED-Groep. Een kleine greep uit de resultaten:

- nieuw (digitaal) materiaal voor de onderbouw van het basisonderwijs;
- een databank met taaltaken die alle docenten kunnen gebruiken;
- kwartetspellen voor het primair onderwijs.

Buurtaalregio's

Ook in 2019 heeft de Taalunie ernaar gestreefd om de maatregelen die ze neemt om het reguliere onderwijs in en van het Nederlands in de buurtaalregio's te bevorderen, te laten aansluiten bij het beleid dat ter plaatse wordt gevoerd. Daarom worden beslissingen voor ondersteuning steeds samen met de bevoegde lokale overheden of overheidsdiensten genomen. Stuurgroepen in de verschillende buurtaalregio's stellen samen met het Algemeen Secretariaat jaarlijks een plan

vast rond de samenwerking op het gebied van deskundigheidsbevordering en ondersteuning. In de buurtaalregio's hebben we het over in totaal 400.000 leerders en ruim 6000 lesgevers.

Gedurende een aantal jaren wordt vastgehouden aan duidelijke prioriteiten: een doorlopende leerlijn, de professionalisering van lesgevers, het nut van Nederlands op de arbeidsmarkt, en grensoverschrijdende samenwerking. Onder de vele lopende acties en activiteiten ter bevordering en ondersteuning van het onderwijs in en van het Nederlands (als vreemde taal/buurtaal) in de buurtaalregio's springen onderstaande activiteiten en projecten in het oog.

- Het project ArtiCULan heeft als doel een kader op te zetten voor muzische workshops om kinderen in meertalige scholen (CLIL/immersie en vluchtelingenklassen) de kans te bieden muzisch te werken en te leren. Samen met lerarenopleiders uit diverse landen en met lokale lagere scholen worden design-based workshops ontwikkeld.
- De bestaande NVT-Jongerevaluatie, waarmee 12- tot 16-jarigen hun taalniveau in het Nederlands kunnen meten, krijgt een opvolger in de ERK-stappenteller, die de focus verschuift van leerlingen naar leraren. Zij krijgen gedegen ondersteuning bij het NVT-onderwijs en het bijhouden van de vorderingen van leerlingen.

In november vond in het gebouw van het secretariaat-generaal van de Benelux in Brussel het Colloquium Buurtalenonderwijs van de Benelux plaats. De Taalunie heeft inhoudelijk en financieel hieraan bijgedragen. Het sociale en economische potentieel van het beheersen van buurtalen is groot, maar onderbenut. Het colloquium bracht beleidsmakers en organisaties uit de Benelux en omliggende regio's samen om ervaringen en goede praktijken te delen en na te gaan hoe grensoverschrijdend kan worden samengewerkt om het buurtalenonderwijs te versterken. In 2020 zullen de conclusies en aanbevelingen van dit colloquium verder opgevolgd en geïmplementeerd worden.

Belevingsonderzoek buurtaalregio's

In 2019 is op verzoek van de Taalunie een onderzoek gestart naar de vraag hoe leerlingen van het middelbaar onderwijs in Noord-Frankrijk, Wallonië-Brussel, Oost-België, Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen het onderwijs in en van het Nederlands beleven. In dat belevingsonderzoek, naar voorbeeld van eerdere onderzoeken naar Duits in Nederland, is ook gevraagd hoe leerlingen Nederland, Vlaanderen en de Nederlandstalige cultuur beleven. Het is opgezet en uitgevoerd in samenwerking met partners in de genoemde buurtaalregio's.

In 2020 zullen de conclusies en de aanbevelingen van dit belevingsonderzoek met de bevoegde instanties in de vijf buurtaalregio's verder besproken worden. Dan bekijkt het Algemeen Secretariaat van de Taalunie samen met hen hoe deze conclusies en aanbevelingen gezamenlijk te implementeren om het onderwijs in en van het Nederlands nog beter te ondersteunen.

Verder in 2019

In 2019 werden enkele contacten gelegd en/of verdiept in **China, India, Japan en Zuid-Korea**. Op basis van de verzamelde informatie kan de Taalunie de komende jaren op maat en in overleg met de lokale spelers ingaan op kansen en uitdagingen voor het Nederlands in die regio.

Zoals elk jaar trokken de Taalunie **Docentencursussen** in Amsterdam, Leuven en Utrecht in de zomer tientallen docenten van buiten het taalgebied en namen 120 internationale studenten deel aan de Zomercursus taal, cultuur en beroep in Gent. Alle deelnemers liepen ook een korte stage bij een Vlaamse of Nederlandse organisatie. Voor docenten uit de buurlanden werd opnieuw de Cursus Basisdidactiek Nederlands als Vreemde Taal georganiseerd in Oud-Turnhout.

Op verzoek van diverse scholen heeft het Algemeen Secretariaat van de Taalunie

voorbereidingsbijeenkomsten georganiseerd voor

docenten uit Nederland die in de Cariben gaan lesgeven. Het doel was om de docenten voor te bereiden op de meertalige context in de Cariben en de

bijbehorende didactiek, zodat ze goed geëquipeerd aan hun nieuwe taak kunnen beginnen.

Twee Taaluniemedewerkers combineerden een bezoek aan de **CARAN-conferentie** – neerlandistiek in het Caribisch gebied – en het **Cross Over Congres** voor letterkunde met een **werkbezoek aan Suriname**.

Gesprekken met het Ministerie van Onderwijs, de directie cultuur, de Nederlandse ambassade en vele partijen uit het culturele veld en het onderwijsveld gaven een nieuwe impuls aan de samenwerking.

Enkele promovendi en andere onderzoekers buiten het taalgebied ontvingen een **onderzoeksbeurs** van de Taalunie. Met deze beurzen stimuleert de Taalunie jonge onderzoekers en nieuwe generaties neerlandici.

Het Europese vertaalnetwerk **PETRA-E** kwam samen in het Griekse Thessaloniki. Het netwerk werkt aan de implementatie en ontwikkeling van het competentieraamwerk voor de opleiding van literair vertalers. De onder auspiciën van het netwerk georganiseerde **European school for literary translation** – een *train the trainer*-cursus voor beginnende docenten literair vertalen – vond voor de derde keer plaats in Rome.

5 Nederlandstalige cultuur

De Taalunie bevordert culturele samenwerking tussen Nederland, Vlaanderen, Suriname en de rest van de wereld. Ze faciliteert de digitalisering van Nederlandstalig cultureel erfgoed en bevordert literair grensverkeer en de kwaliteit van vertalingen in en uit het Nederlands. Ook stimuleert de Taalunie een internationaal vertaalbeleid en de uitwisseling van internationale vertaalexpertise. Hiermee wordt de aandacht voor de Nederlandstalige cultuur binnen het taalgebied, in Europa en de rest van de wereld vergroot en blijft het Nederlands een aantrekkelijke en levendige taal.

Vertaalpleidooi

Op zaterdag 25 mei 2019 presenteerde het bestuur van het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) *VerTALEN voor de toekomst*, een nieuw pleidooi voor literair vertalen. Dit gebeurde op de Vertaaldag in Utrecht. Het pleidooi werd overhandigd aan Luc Delrue (secretaris-generaal Departement Cultuur, Jeugd en Media van de Vlaamse overheid) en Barbera Wolfensberger (directeur-generaal Cultuur en Media bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Nederland).

Presentatie *VerTALEN voor de toekomst*

In *VerTALEN voor de toekomst* doet het bestuur van het ELV een aantal aanbevelingen voor een blijvende bloeiende vertaalcultuur in Nederland en Vlaanderen. Voldoende aanwas van talenstudenten en een sterk beroepsperspectief voor literair vertalers zijn daarvoor essentieel. Daarnaast is het van belang dat de internationale neerlandistiek ruimer wordt ondersteund en dat er een transnationaal netwerk van vertaalopleidingen en vertaalorganisaties wordt opgezet.

Het ELV is een partnerschap van de Taalunie, de KU Leuven en de Universiteit Utrecht, in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds en Literatuur Vlaanderen. Het ELV heeft als doel de deskundigheid van literair vertalers in en uit het Nederlands te bevorderen om zo de kwaliteit van vertalingen te waarborgen. In 2019 werkte het ELV aan een nieuw meerjarenbeleidspan waarin ook de aanbevelingen uit het Vertaalpleidooi worden meegenomen.

Naar aanleiding van het vertaalpleidooi en dringende oproepen van diverse auteurs in de media, onder wie Saskia De Coster en Abdelkader Benali, heeft de Nederlandse minister Ingrid van Engelshoven van Cultuur 200.000 euro van het Nederlands Letterenfonds bestemd voor literair vertalers. Ze gaf hiermee gehoor aan een motie van Kamerlid Corinne Ellemée (GroenLinks).

Twintig jaar DBNL – literatuurgeschiedenis online

In 2019 bestond de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL) twintig jaar. De Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL) is een digitale collectie van teksten die behoren tot de

Nederlandse letterkunde, taalkunde en cultuurgeschiedenis van de vroegste tijd tot heden. De collectie representeert het hele Nederlandse taalgebied en komt tot stand door een samenwerking tussen de Taalunie, de Vlaamse Erfgoedbibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag.

Het twintigjarig jubileum hebben we niet onopgemerkt voorbij laten gaan. Gedurende het hele jaar werd een speciale nieuwsbrief verstuurd waarin bekende gebruikers uit Nederland en Vlaanderen vertelden over hun schatten uit de DBNL. Daarnaast vond op 27 september een feestelijke middag plaats bij Vlaams-Nederlands Huis deBuren in Brussel met (oud-)medewerkers en andere betrokkenen. Tijdens een inhoudelijk programma dat werd gepresenteerd door schrijver en dichter Carmien Michels stonden we onder meer stil bij de geschiedenis van de DBNL en presenteerden we een themanummer van het tijdschrift *Vooys* over digital humanities met een prominente rol daarin voor de DBNL. Ook schreef de Nederlandse Dichter des Vaderlands Tsead Bruinja een speciaal gedicht voor het jubileum, ‘volledig volmaakte oneetbare harde schijf der letteren’.

De Taalunie had ook een speciaal cadeau voor de DBNL: de digitalisering van de tiendelige reeks *Geschiedenis van de Nederlandse Literatuur*, die daarmee nu volledig online beschikbaar is. Dit is goed nieuws voor de studenten in de internationale neerlandistiek, voor wie de boeken prijzig waren.

Nu de *Geschiedenis van de Nederlandse literatuur* online beschikbaar is gekomen op DBNL, heeft het Algemeen Secretariaat van de Taalunie samen met de Stichting Literatuurgeschiedenis besloten te onderzoeken hoe de reeks ook ingezet kan worden in het secundair/voortgezet onderwijs. Daartoe zijn twee bijeenkomsten georganiseerd met letterkundige neerlandici en vakdidactici van Nederlandse en Vlaamse universiteiten, en medewerkers van de Koninklijke Bibliotheek en de website Entoen.nu. Op basis van deze bijeenkomsten is begonnen aan een opzet waarbij thematische modules worden ontwikkeld die

aangeboden worden via de nog steeds veelbezochte website literatuurgeschiedenis.nl.

Culturele projecten Suriname

Begin 2019 deed SUTRA, de Surinaamse TaaladviesRaad, een voorstel voor een duidelijker gearticuleerd en ingevuld cultuurbeleid van de Taalunie voor Suriname. Doelstellingen hierin zijn nadere ondersteuning van de (Nederlands)talige cultuur in Suriname en bekendmaking van de Nederlandstalige cultuur uit Suriname in Nederland en Vlaanderen. In 2019 is begonnen aan de uitvoering van dit nieuwe cultuurbeleid, wat al heeft geleid tot de volgende resultaten:

- Ondersteuning van het evenement Poetry & Beyond van Stichting Platform Support Suriname, dat met evenementen, workshops en schoolvoorstellingen *spoken word* een gezicht geeft in Suriname; talige, poëtische uitingen worden gemengd met andere kunstdisciplines als muziek en dans.
- Ondersteuning van de Stichting Art Laboratorium Suriname, die met haar festival Nyun Sten jonge theaterschrijvers heeft gestimuleerd nieuwe, geëngageerde toneelstukken te schrijven, waarvan een aantal ook is opgevoerd. De Taalunie maakt het mogelijk dat een van de stukken in Nederland wordt opgevoerd en er een bloemlezing wordt gemaakt van alle teksten uit Nyun Sten.
- Ondersteuning van de oprichting van een Boekenportaal Suriname, een online plek waar boeken kunnen worden gevonden, besteld en gelezen, waardoor met name kinder- en jeugdboeken beter beschikbaar zullen worden. Dit is essentieel voor de ondersteuning van de leescultuur in Suriname.

Toneelschrijfprijs

In september ontvingen Saman Amini en Nima Mohaghegh de Toneelschrijfprijs 2019 voor hun theatertekst *A Seat at the Table*, die ze schreven in samenwerking met de acteurs Ward Kerremans, Yannick Jozefzoon en Werner Kolf. De schrijvers kregen een

bedrag van 10.000 euro. De Toneelschrijfprijs wordt jaarlijks uitgereikt aan de beste Nederlandstalige toneeltekst die in het afgelopen theaterseizoen voor het eerst gespeeld werd en die een belangrijke bijdrage levert aan de Nederlandstalige toneelschrijfkunst. Behalve Amini en Mohaghegh werden Freek Mariën (voor *The Wetsuitman*), Nico Boon (*Komt op/Gaat af*) en Hannah van Wieringen (*Als vrouwen vrienden zijn*) in juni genomineerd voor de prijs.

Saman Amini en Nima Mohaghegh winnen de Toneelschrijfprijs 2019
Foto: Robbie van Zoggel

De Toneelschrijfprijs is een project van het Fonds Podiumkunsten, het Nederlands Letterenfonds, Literatuur Vlaanderen en de Taalunie. De prijs wordt mede mogelijk gemaakt dankzij de financiële steun van Sabam for Culture en het Lira Fonds.

Taal en muziek in het onderwijs

Taalonderwijs en muziekonderwijs kunnen elkaar versterken. Samenwerking tussen de vakken Nederlands en muziek biedt kansen voor de ontwikkeling van zowel taalcompetenties als muzikale vaardigheden. Het Algemeen Secretariaat en het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) werken daarom samen aan onderzoek naar de samenhang tussen deze vakken. In 2019 organiseerden de Taalunie en LKCA een eerste expertbijeenkomst rond dit thema.

Onderzoeks- en adviesbureau Sardes is door de Taalunie en LKCA gevraagd om in Nederland en Vlaanderen onderzoek te doen naar praktijkervaringen rond samenwerking tussen taal- en muziekonderwijs.

Dit onderzoek moet duidelijk maken wat de succesfactoren zijn voor zinvolle samenwerking en wat er precies samen ontwikkeld kan worden. Ontwikkelaars van methodes en curricula kunnen de resultaten gebruiken voor de verdere integratie van taal- en muziekonderwijs. Ook kunnen leerkrachten, docenten, lerarenopleiders en onderwijsbegeleiders de praktijkvoorbeelden ter inspiratie gebruiken. De eerste resultaten van het onderzoek zullen begin 2020 worden gepresenteerd.

Muzikaal erfgoed

Nederlandstalig muzikaal erfgoed maakt deel uit van de gemeenschappelijke culturele geschiedenis van Nederland, Vlaanderen en Suriname. De Taalunie brengt beleidsmakers en veldorganisaties samen om de zichtbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van muzikaal erfgoed te verbeteren.

Binnen het project 'Verzamelingen verzameld: Lokalisatie van Nederlandstalig muzikaal erfgoed' werkt de Taalunie samen met CEMPER en Muziekweb om verzamelingen met waardevolle Nederlandstalige lichte muziek uit de periode 1955-1983 in kaart te brengen. De focus ligt op opnames, lieder teksten en bladmuziek.

Het belangrijkste doel van het project is om beter zichtbaar te maken welke waardevolle verzamelingen er zijn in Nederland en Vlaanderen. Daarnaast wordt gekeken naar de behoeften bij verzamelaars voor de toekomst van hun collecties en naar het gebruik van muzikaal erfgoed in het onderwijs, de wetenschap en andere domeinen. Dit project wordt in het voorjaar van 2020 afgerond.

Verder in 2019

Het Algemeen Secretariaat van de Taalunie heeft samen met ITV Hogeschool voor Tolken en Vertalers en de Universiteit Utrecht een enquête uitgezet onder vertalers. Daarin is gevraagd naar hun behoeftes rond het **vergroten van de taalvaardigheid Nederlands**. De resultaten van deze enquête zijn gepresenteerd op een expertbijeenkomst die de Taalunie heeft georganiseerd met ITV Hogeschool voor Tolken en Vertalers, de

Universiteit Utrecht en het Platform Taalbeleid in het Hoger Onderwijs. Tijdens de expertbijeenkomst is aan concrete oplossingen gewerkt.

Om het **literaire grensverkeer te bevorderen**, heeft de Taalunie samen met Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds een financieringsregeling voor organisaties en instellingen in de verschillende delen van het Nederlandse taalgebied. Uitwisseling en kruisbestuiving tussen de verschillende culturen biedt verdieping en verrijking voor hun gebruikers. In 2019 kregen de volgende projecten een financiële ondersteuning:

- Prijs de Poëzie (School der Poëzie)
- De Lage Landen Lezen Samen (DE DAGEN)
- De Nieuwe Literatuurshow (Rose stories)
- 10 toneelteksten (De Nieuwe Toneelbibliotheek)
- Proyekto di Kuenta (Wintertuin)
- MZD x Wintertuin Curaçao Festival (Mensen zeggen dingen)
- Poëzieweek (Poëziecentrum)
- Lyrisch activisme (Universiteit Gent)

Een andere regeling die de Taalunie met de literaire fondsen beheert, is de **gastschrijversregeling** voor afdelingen Nederlands aan buitenlandse universiteiten. In 2019 gingen onder anderen Bas Heijne, Niña Weijers en Bibi Dumon Tak naar universiteiten in respectievelijk Frankrijk, Engeland en de VS. Tom Lanoye bezocht Wenen en Frank Westerman trad op bij het Comenius Colloquium in Bratislava.

6 Organisatie

6.1 Organen van de Taalunie

6.1.1 Comité van Ministers

Onder meer door de vorming van een nieuwe Vlaamse Regering was er in 2019 geen fysieke bijeenkomst van het Comité van Ministers. In juni werd het 90ste Comité van Ministers via een schriftelijke procedure afgehandeld. Op de besluitenlijst stonden onder meer:

- de selectieprocedure voor een nieuwe algemeen secretaris;
- de contouren van het meerjarenbeleidsplan 2020-2024;
- het actieplan van de Taalraad Begrijpend Lezen;
- de organisatiewijziging Nederlandse Taalunie 2019.

6.1.2 Interparlementaire Commissie

Door de verkiezingen voor het Vlaams Parlement (26 mei) en voor de Eerste Kamer (27 mei) werd zowel de Vlaamse als de Nederlandse delegatie voor de Interparlementaire Commissie in 2019 volledig opnieuw samengesteld. De Interparlementaire Commissie kwam in 2019 niet samen.

6.1.3 Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren

De Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren vergaderde vier keer: op 15 maart bij de Vrije Universiteit in Amsterdam, op 14 juni bij Linguapolis (Universiteit Antwerpen), op 25 oktober op het Drongo Talenfestival (Radboud Universiteit Nijmegen), en op 13 december bij Hogeschool Odisee / KU Leuven Campus Brussel. De focus van de Raad lag op de verschillende initiatieven die in Nederland en Vlaanderen worden ontplooid om de teruglopende belangstelling voor talenopleidingen (zowel Nederlands als vreemde talen) tegen te gaan, op de ondersteuning van de

internationale neerlandistiek en op het concept van het meerjarenbeleidsplan.

Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren

SUTRA, de tegenhanger van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren in Suriname, besprak in 2019 een aantal voorstellen op het vlak van culturele activiteiten die met de steun van de Taalunie in Suriname zouden kunnen worden ontwikkeld.

6.2 Beleidsafdeling

De beleidsinhoudelijke projecten van de Taalunie in 2019 zijn beschreven in de vorige hoofdstukken. Een ander onderwerp waaraan de beleidsstaf in 2019 gewerkt heeft, is het Meerjarenbeleidsplan 2020-2024. Dit plan, een bestending van de visie die de afgelopen jaren door de Taaluniemedewerkers is uitgetekend, is eind 2019 in concept afgerond. In de eerste helft van 2020 zal de nieuwe algemeen secretaris haar visie en accenten in het plan aanbrengen, waarna het plan zal worden voorgelegd aan het Comité van Ministers.

6.3 Communicatie

2019 stond voor de communicatiemedewerkers in het teken van verdere ondersteuning van de projecten en beleidstrajecten. Daarnaast zijn de voorbereidingen getroffen voor de lancering van een volledig nieuwe website ter vervanging van taalunie.org en taalunieversum.org. In januari 2020 is deze website gelanceerd. De nieuwe site maakt duidelijk wie we zijn, waar we voor staan en wat onze aanpak is.

De communicatieafdeling heeft bijgedragen aan het succes van verschillende projecten en beleidstrajecten.

Enkele voorbeelden:

Aandachtsgebied Standaardtaal: 'Vertrokken Nederlands'

De onderzoeksresultaten van 'Vertrokken Nederlands' (zie pagina 14) hebben veel publiciteit gegenereerd door een persstrategie met een duidelijke boodschap.

Aandachtsgebied Nederlands en andere talen: 'Staat van het Nederlands'

Dit onderzoek wordt gezien als belangrijke basis voor het doen van uitspraken over het Nederlands en biedt houvast voor het ontwikkelen van beleid voor het Nederlands. De communicatieafdeling heeft gezorgd voor communicatie van de belangrijkste resultaten, waarna deze goed door de media zijn opgepakt. Regelmatig wordt door stakeholders naar dit onderzoek verwezen.

Aandachtsgebied Onderwijs Nederlands binnen het taalgebied: 'Begrijpend Lezen'

Met een mailing gericht op onze belangrijkste stakeholders hebben wij ons actieplan zichtbaar gemaakt bij relevante partijen. Uit de reacties is gebleken dat we ons daarmee succesvol gepositioneerd hebben als deskundige partij op dit gebied.

Aandachtsgebied Onderwijs Nederlands buiten het taalgebied: 'Veldonderzoeken'

In 2019 is de positie van het Nederlands onderzocht. Naast het onderzoek 'Talenbeleid in Europa' zijn ook veldanalyses uitgevoerd. De communicatieafdeling heeft de data die die onderzoeken hebben opgeleverd, met visualisaties en factsheets toegankelijk en begrijpelijk gepresenteerd. Hierdoor hebben stakeholders op laagdrempelige wijze kennis kunnen nemen van de inhoud.

Aandachtsgebied Taal en cultuur: 'Vertaalpleidooi'

Het vertaalpleidooi is ondersteund met een persstrategie. Abdelkader Benali schreef erover in *Trouw*, Michel Krielaars in *NRC Handelsblad* en Wilma de Rek in *de Volkskrant*. Zij hebben allen aangedrongen op maatregelen om de honorering van literair vertalers te verbeteren.

6.4 Bedrijfsvoering

Het Algemeen Secretariaat is het uitvoerende orgaan van de Taalunie. Ook in 2019 heeft de organisatie in het teken gestaan van het voorbereiden en vormgeven van de nieuwe organisatiestructuur, de aandachtsgebieden en de beleidsambities. Het onderdeel Bedrijfsvoering ondersteunt de 'samenwerking voor het Nederlands' met duidelijke werkprocessen en afspraken op het gebied van interne communicatie en de benodigde infrastructurele en facilitaire zaken. Daarnaast gaan we zorgvuldig om met data en beschermen we de privacy van interne en externe betrokkenen, overeenkomstig de privacywetgeving (onder andere de AVG). Op facilitair gebied werken we steeds bewuster aan het vergroten van de duurzaamheid van ons kantoorgebouw en de werkprocessen. Het onderdeel Bedrijfsvoering omvat het secretariaat, het hr-team, financiën, ICT & bedrijfsprocessen en juridische aangelegenheden.

Inhuizing IVN en Onze Taal

De goede samenwerking met externe partners komt tot uiting in het feit dat de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek en het Genootschap Onze Taal in januari respectievelijk mei zijn ingetrokken in ons kantoorpand aan de Paleisstraat 9 in Den Haag. We delen met onze nieuwe huisgenoten zoveel mogelijk faciliteiten, zoals vergaderzalen, en naar rato onder meer de servicekosten.

Ontvangst en facilitair

Met de komst van de ingehuisde partnerorganisaties is er een toename van het aantal medewerkers en bezoekers in het gebouw. Uit veiligheidsoverwegingen (BHV) is de inrichting van een virtuele receptie voorbereid, waardoor inzichtelijk is welke medewerkers en bezoekers zich in het kantoorpand bevinden. Een kleine verbouwing van de entree heeft begin 2020 plaatsgevonden.

6.4.1 Personeelsbeleid

Ontwikkeling functiehuis

Het traject dat in 2018 in gang is gezet, is in 2019 verder uitgewerkt. Op basis van interviews met personeelsleden heeft het Expertisecentrum Organisatie & Personeel (ECOP; thans:

Uitvoeringsorganisatie Bedrijfsvoering Rijk (UBR)) een advies met functieprofielen en bijbehorende waardering uitgebracht. Deze profielen en waarderingen kaderen in het Nederlandse Functiegebouw Rijk (FGR). Deze profielen dienden verder uitgewerkt te worden voor de Taalunie. Eind 2019 is er een conceptorganisatiewijziging aan de personeelsvertegenwoordiging van de Taalunie ter goedkeuring voorgelegd. Daarvan maakt het ook eerder aan de medewerkers geïntroduceerde nieuwe functiehuis deel uit. Begin 2020 is de reorganisatie afgerond; de nieuwe organisatiestructuur en de nieuwe functies zijn inmiddels formeel van kracht.

Opleiding

Alle medewerkers hebben een gezamenlijke workshop interculturele communicatie kunnen volgen. Daarnaast

zijn er op individuele basis op de persoon afgestemde trainingen gevolgd.

Hr-beleid

Er is een declaratieregeling opgesteld die in 2020 afgerond wordt. Er is een opleidings- en loopbaanplan opgesteld dat in 2020 afgerond en geïmplementeerd wordt.

Arbeidsvoorwaarden

Net als in voorgaande jaren werd in 2019 een aantal (arbeidsvoorwaardelijke) regelingen geïnitieerd of in lijn gebracht met nieuwe wettelijke kaders. De Taalunie onderzoekt de gevolgen van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) voor de rechtspositieregeling en de invoering van het Individueel Keuzebudget (IKB). Daarnaast werken we aan verdere transparantie in de verschillen tussen de arbeidsvoorwaarden van medewerkers met een overeenkomst naar Nederlands en naar Belgisch recht.

Conform de afspraak binnen de cao Rijksoverheid is per 1 juli 2019 voor het personeel met een Nederlandse arbeidsovereenkomst een loonsverhoging doorgevoerd van 2%.

Ziekteverzuim en -preventie

Voor enkele medewerkers die (langer) ziek waren, is in samenspraak met de arbodienst gepaste begeleiding ingezet.

In het verslag van het GIMD (externe vertrouwenspersoon) wordt vermeld dat er in 2019 geen beroep is gedaan op de vertrouwenspersoon. Er wordt geadviseerd aandacht te blijven houden voor sociale veiligheid op de werkplek en een respectvol werkklimaat.

Elke organisatie met personeel moet (laten) onderzoeken of het werk gevaar kan opleveren voor of schade kan veroorzaken aan de gezondheid van de medewerkers. Dit onderzoek heet een RI&E (risico-inventarisatie en -evaluatie) en moet schriftelijk worden vastgelegd. In 2019 is er een RI&E uitgevoerd in Den

Haag door de arbodienst Zorg van de Zaak en er is een bedrijfsbezoek gedaan door Mensura aan het kantoor in Brussel. Naar aanleiding van beide onderzoeken zijn rapporten met adviezen uitgebracht die verder worden opgevolgd.

Personeel in cijfers

Eind 2019 werkten er in totaal 33 medewerkers bij het Algemeen Secretariaat van de Taalunie (29,29 vte). Er waren 19 vrouwen en 14 mannen, 8 medewerkers hadden de Belgische nationaliteit en 25 de Nederlandse. De leeftijdsopbouw van de medewerkers is als volgt:

leeftijdscategorie	aantal
jonger dan 30 jaar	2
30 t/m 39 jaar	4
40 t/m 49 jaar	14
50 t/m 59 jaar	8
60 jaar en ouder	5

In 2019 heeft het Algemeen Secretariaat een groter verloop van personeel gekend dan in voorgaande jaren het geval was. De aantrekking van de arbeidsmarkt, maar ook de aandacht voor loopbaanontwikkeling hebben daaraan bijgedragen. Er zal in het personeelsbeleid nog meer aandacht voor in- en uitstroom nodig zijn. In 2019 heeft 1 medewerker gebruikgemaakt van de Pasregeling. De Taalunie heeft 3 stagiairs begeleid bij hun stageopdracht.

6.4.2 ICT en bedrijfsprocessen

In 2019 zijn de mogelijkheden onderzocht om op verschillende locaties te werken, te overleggen en te vergaderen. Bedrijfsvoering stelt zich ten doel om tijd- en plaatsonafhankelijk werken mogelijk te maken. Dit heeft consequenties voor de technisch-organisatorische inrichting van de organisatie. De daarvoor benodigde actualisering en vernieuwing van de ICT-infrastructuur is in gang gezet, waarmee we werken aan een infrastructuur die up-to-date is. Het betekent ook dat systemen goed op elkaar moeten aansluiten. Ook zal de hardware daarop aangepast worden met bijbehorende investeringen. In 2019 is het nodige voorbereid om

begin 2020 alle vernieuwingen te implementeren. In mei 2019 is overgeschakeld naar een nieuwe telefoonprovider: T-Mobile, met integratie van mobiel (06) en vast (070) op hetzelfde mobiele toestel. De vaste toestellen zijn daarmee, behalve op het secretariaat, uitgefaseerd en de medewerkers beschikken alleen nog over een mobiel toestel.

Afgelopen jaar is verder gewerkt aan het uiteindelijke doel van een uitgebalanceerde ICT-besturing en -organisatie die leidt tot minder complexe en meer efficiënte ICT en tegen aanvaardbare kosten. Dit draagt bij aan de professionaliteit van de organisatie, de kwaliteit van onze dienstverlening en de medewerkerstevredenheid. Zo zijn er in het laatste kwartaal 2019 voorbereidingen getroffen om in het eerste kwartaal van 2020 het complete netwerk en alle hardware te vervangen en te doen wat nodig is voor de implementatie van een nieuwe digitale werkplek. Hierbij is gekozen voor uniformiteit in de te gebruiken software om ook op afstand efficiënt en effectief en met name veilig te kunnen samenwerken.

In 2018 is het sociaal communicatieplatform PLEK gelanceerd, om kennis en materialen met elkaar te delen. Dat betreft zowel de medewerkers onderling – in feite de functionaliteit van intranet – als externen die met de Taalunie samenwerken. Zij krijgen voor relevante projecten ook toegang tot dit communicatieplatform.

PLEK past goed bij de projectmatig werkende, op inhoud en samenwerking gerichte organisatie die de Taalunie nu is. Het platform stelt mensen bovendien in staat om van elkaars werk te leren. PLEK dient daarnaast als basis voor bijvoorbeeld het MijnNVT-platform (zie hoofdstuk 4), dat in 2019 is gelanceerd.

Tot slot is er vanuit ICT de nodige input en ondersteuning verleend aan de totstandkoming van de nieuwe corporate website van de Taalunie (zie 6.3).

6.4.3 Financiën

Op financieel gebied stond 2019 in het teken van het bestendigen van de ingezette veranderingen. In dat licht is ervoor gekozen om de grondslagen voor de vorming dan wel instandhouding van reserves met ingang van 2019 (nog) strikter te hanteren.

Regeling financieel beheer

In 2019 is een herziene Regeling Financieel Beheer (RFB) opgesteld. In deze RFB is de toepassing van richtlijn RJ 640 (zoals opgesteld door de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving voor organisaties zonder winststreven) verankerd. Op deze richtlijn is voor de Taalunie een aantal uitzonderingen van toepassing. De belangrijkste daarvan is dat de begrote reserves worden verwerkt in de Staat van Baten en Lasten. Daarnaast zijn in de herziene RFB een aantal procedures met betrekking tot de begroting gewijzigd. De belangrijkste daarvan is dat de herziene begroting niet meer wordt opgemaakt en dus niet meer wordt voorgelegd aan de organen. De RFB is op 25 oktober 2019 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en op 5 december 2019 in de Staatscourant.

Processen

Op het gebied van de werkprocessen zijn opnieuw financiële werkstromen herijkt. Daarbij wordt gestreefd naar standaardisatie en verdergaande digitalisering ervan. Op het niveau van projectmanagement is voorlichting gegeven aan de medewerkers en is de software aangepast. In het kort:

- Herziening financiële organisatie/herijking financiële processen, onder meer het uitputten van oude reserves/reserveringen of het vrij laten vallen ervan. Onderbouwing van nieuwe reserves, gebruik van procuratieschema, verdere optimalisatie jaarrekening, gespecificeerde begroting, meer analyses/aansluitingen.
- Eerste aanzet van invuljablonen voor interne aanvragen van projectfinanciering.
- Efficiëntere samenwerking met Onze Taal en IVN, mede door de inhuizing in ons kantoorpand.

Wet normering topinkomens

De per 2016 aangescherpte Nederlandse Wet normering topinkomens (WNT2) stelt grenzen aan de inkomens van bestuurders en toezichthouders in de publieke sector. In dat kader rapporteert de Taalunie in haar jaarrekening over de bezoldiging van de algemeen secretaris. De bezoldiging viel in 2019 binnen de WNT2-norm van € 194.000.

Baten/inkomsten

De Taalunie financiert haar activiteiten met overwegend publieke middelen. De verhouding van de verdeling van de baten is 2/3 subsidie van de Nederlandse overheid, het Ministerie van OCW, en 1/3 Vlaamse overheid, het Departement Cultuur. Daarbovenop komen eigen inkomsten, waaronder royalty's.

De totale baten in 2019 zijn € 10.231.163, waarvan € 6.917.184 van de Nederlandse overheid, € 3.743.084 van de Vlaamse overheid en € 20.895 eigen inkomsten. De eigen inkomsten zijn afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren door onder meer het teruglopen van de royalty's en de lage rentestand. De realisatie is een tekort van € 158.393 voor resultaatbestemming. Het negatieve resultaat van € 158.393 is een gevolg van het inzetten van bestaande reserves voor projecten en verminderde inkomsten. Na mutaties van de reserves met het resultaat blijft er een tekort over van € 39.243. Dit bedrag wordt verrekend met de algemene reserve.

Lasten/uitgaven

De totale lasten zijn € 10.389.556, waarvan € 7.088.442 aan de inhoudelijke aandachtsgebieden en € 465.496 aan het aandachtsgebied Ondersteuning is besteed. Daarnaast is € 2.494.264 uitgegeven aan personeelskosten en € 341.354 aan materiële kosten.

6.4.4 Juridische aangelegenheden

Op het gebied van contractenrecht is de nodige interne juridische ondersteuning verleend om alle samenwerkingsverbanden ook contractueel te bestendigen.

Deze samenwerkingsverbanden zijn in de inhoudelijke hoofdstukken al toegelicht. Het betreft onder meer:

- Op 27 september werd in Brussel de digitale versie van de boekenreeks *Geschiedenis van de Nederlandse Literatuur* aangeboden aan de DBNL vanwege het 20-jarig bestaan van de DBNL. In de DBNL werken de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag, de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de Taalunie samen. Hiertoe werd een nieuwe overeenkomst over de digitale rechten van de reeks gesloten tussen Uitgeverij Prometheus, de Stichting Literatuurgeschiedenis, de Koninklijke Bibliotheek en de Taalunie.
- Samenwerkingsovereenkomst CNaVT tot stand gebracht tussen de Universiteit Leuven, de Radboud Universiteit Nijmegen en de Taalunie.
- Samenwerkingsovereenkomst taaladvisering en taaladviesvoorzieningen tot stand gebracht tussen Onze Taal, het Team Taaladvies van de Vlaamse overheid, het Instituut voor de Nederlandse Taal en de Taalunie.
- Samenwerkingsovereenkomst voor Taalunie-zomercursussen tot stand gebracht tussen de Universiteit van Amsterdam, de Universiteit Utrecht, de Universiteit Gent en de Taalunie.
- Samenwerkingsovereenkomst tussen de Afrikaanse Taalraad in Zuid-Afrika en de Taalunie voorbereid om het Nederlands en het Afrikaans verder te ondersteunen. De samenwerkingsovereenkomst is op 30 januari 2020 ondertekend.
- Memorandum of Understanding tot stand gebracht tussen de Taalunie en The South African Centre for Digital Language Resources (SADiLaR).

6.4.5 Geschillenbeslechting

In 2019 zijn er geen zaken aanhangig gemaakt bij de Geschillenbeslechtingscommissie (REGES) van de Nederlandse Taalunie. Aan de Raadgevende commissie van de Taalunie en de Arbitragecommissie van de Taalunie zijn evenmin zaken voorgelegd.

7 Taalunie in cijfers

Staat van baten en lasten 2019

	2019	Begroting 2019	2018
BATEN			
Financiële bijdragen verdragsluitende partijen	10.210.268	10.210.268	10.108.507
Royalty's	13.360	30.000	19.678
Overige inkomsten	7.535	50.000	20.014
<u>Totale baten</u>	<u>10.231.163</u>	<u>10.290.268</u>	<u>10.148.199</u>
LASTEN			
Personeelskosten			
Salarissen en sociale lasten Beleid	1.675.904		1.636.279
Salarissen en sociale lasten Ondersteuning	705.439		782.620
Overige personeelskosten	112.921		105.360
	<u>2.494.264</u>	<u>2.424.000</u>	<u>2.524.259</u>
Materiële kosten	<u>341.354</u>	<u>339.666</u>	<u>348.337</u>
Aandachtsgebieden			
Beleid	7.088.442	7.041.050	7.071.675
Ondersteuning	465.496	348.000	533.985
	<u>7.553.938</u>	<u>7.389.050</u>	<u>7.605.660</u>
<u>Totale Lasten</u>	<u>10.389.556</u>	<u>10.152.716</u>	<u>10.478.256</u>
RESULTAAT BOEKJAAR	-158.393	137.552	- 330.057
Vaste / begrote resultaatbestemming	-131.000	-131.000	
TOTAAAL RESULTAAT BOEKJAAR			
en vaste resultaatbestemming	-289.393	6.552	- 330.057

Bijlage 1 Samenstellingen van de organen van de Taalunie in 2019

Comité van Ministers

- Ingrid van Engelshoven, Nederlands minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (voorzitter)
- Arie Slob, Nederlands minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media
- Jan Jambon, Vlaams minister-president en minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management (vanaf 2 oktober 2019)
- Ben Weyts, Vlaams viceminister-president en minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand (vanaf 2 oktober 2019)
- Hilde Crevits, Vlaams viceminister-president en minister van Onderwijs en Vorming (tot 2 oktober 2019)
- Sven Gatz, Vlaams viceminister-president en minister van Cultuur, Jeugd, Media en Brussel (tot 18 juli 2019)
- Lydia Peeters, Vlaams viceminister-president en minister van Financiën, Begroting, Energie, Cultuur, Jeugd en Media (van 18 juli 2019 tot 2 oktober 2019)

De vergaderingen worden bijgewoond namens de Republiek Suriname door Lilian Ferrier, minister van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur, of door Oquemele Denz, waarnemend zaakgelastigde van de Republiek Suriname in Nederland.

Interparlementaire Commissie

Samenstelling eind 2019.

- Wilfried Vandaele, Vlaams Parlement (N-VA), voorzitter
- Joop Atsma, Eerste Kamer (CDA)
- Martin Bosma, Tweede Kamer (PVV)
- Jo Brouns, Vlaams Parlement (CD&V)
- Cathy Coudyser, Vlaams Parlement (N-VA)
- Stephanie D'Hose, Vlaams Parlement (Open Vld)

- Zohair El Yassini, Tweede Kamer (VVD)
- Paul Frentrop, Eerste Kamer (FVD)
- Pauline Geerdink, Eerste Kamer (VVD)
- Lenny Geluk-Poortvliet, Tweede Kamer (CDA)
- Arda Gerken, Eerste Kamer (SP)
- Roel van Gurp, Eerste Kamer (GroenLinks)
- Kirsten van den Hul, Tweede Kamer (PvdA)
- Chris Janssens, Vlaams Parlement (Vlaams Belang)
- Paul van Meenen, Tweede Kamer (D66)
- Gustaaf Pelckmans, Vlaams Parlement (Groen)
- Katia Segers, Vlaams Parlement (sp-a)
- Annabel Tavernier, Vlaams Parlement (N-VA)
- Judith Tielen, Tweede Kamer (VVD)
- Orry Van de Wauwer, Vlaams Parlement (CD&V)
- Sam Van Rooy, Vlaams Parlement (Vlaams Belang)
- Manuela Van Werde, Vlaams Parlement (N-VA)

Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren

- Annette Roeters, voorzitter
- Bart Vandesompele, vicevoorzitter
- Khalid Boutachekourt
- Marc Cosyns
- An De Moor
- Ralf Grüttemeier
- Hilde Hacquebord
- Els Keytsman
- Inger Leemans
- Lenny van Oeveren
- Massimiliano Spotti
- Kris Van den Branden

Surinaamse TaaladviesRaad

- Lila Gobardhan-Rambocus, voorzitter
- Iwan Brave
- Alida Neslo

- Leonie Wulftange

Algemeen Secretariaat

In 2019 in loondienst, via payroll of gedetacheerd bij de Taalunie.

- Hans Bennis
- Corrien Blom
- Erik Brouwer
- Helen Chang
- Catia Cucchiarini
- Kevin De Coninck
- Ingrid Degraeve
- Jasperina Furman
- Michiel Groen
- Kees Groeneboer
- Ellen Haksel
- Anneke Heilbron
- Kim van Helmond
- Annemieke Hoorntje
- Ilse van der Horst
- Guido Koolschijn
- Michele Lucangelo
- Martijn Nicolaas
- Debby Olthof
- Carlijn Pereira
- Christine Smit
- Mieke Smits
- Jo Sterckx
- Desmond Thuis
- Hellmuth Van Berlo
- Johan Van Hoorde
- Steven Vanhooren
- Veronique Verreycken
- Bianca Versteeg
- Yvonne Verweij
- Maarten Vidal
- Anneke Visser
- Rob Visser
- Folkert de Vriend
- Karlijn Waterman
- Elles Witvoet

Bijlage 2 Publicaties en lezingen

Publicaties

- Hans Bennis. 'Wat we kunnen leren van Aruba'. In: *Onze Taal* 88:12, 2019, p. 16.
- Hans Bennis en Corrien Blom. 'Language variation policy in the Dutch language area'. In: Tanneke Schoonheim en Johan Van Hoorde (red.), *Language Variation. A factor of increasing complexity and a challenge for language policy within Europe*. Contributions to the EFNIL Conference 2018 in Amsterdam. Budapest: Research Institute for Linguistics, Hungarian Academy of Sciences, 2019, p. 139-144.
- Hans Bennis en Eefje Boef. 'De Taalunie, taalbeleid en streektaalen'. In: Veronique De Tier, Anne-Sophie Ghyselen en Ton van de Wijngaard (red.) *De wondere wereld van de streektaalgrenzen*, 2019, p. 77-85.
- Martijn Nicolaas en Carlijn Pereira. *Effectief onderwijs in begrijpend lezen. Acties voor beter leesbegrip en meer leesmotivatie*, 2019.
- Tanneke Schoonheim en Johan Van Hoorde (red.). *Language Variation. A factor of increasing complexity and a challenge for language policy within Europe*. Contributions to the EFNIL Conference 2018 in Amsterdam. Budapest: Research Institute for Linguistics, Hungarian Academy of Sciences, 2019.
- Johan Van Hoorde. 'Collaboration makes all languages stronger. EFNIL under the presidency of Prof. Dr. Gerhard Stickel'. In: Tanneke Schoonheim en Johan Van Hoorde (red.), *Language Variation. A factor of increasing complexity and a challenge for language policy within Europe*. Contributions to the EFNIL Conference 2018 in Amsterdam. Budapest:

Research Institute for Linguistics, Hungarian Academy of Sciences, 2019, p. 13-23.

Lezingen en toespraken (selectie)

- 31 januari, Nijmegen: gastlezing over 'De economische betekenis van taal' in het kader van Neerlandistiek in het Nieuws aan de Radboud Universiteit (Mieke Smits)
- 28 februari, Leiden: gastcollege Norm en taal, Universiteit Leiden (Hans Bennis)
- 19 maart, Keulen (Duitsland): toespraak bij honderdjarig jubileum Neerlandistiek, Universität zu Köln (Hans Bennis)
- 4 april, Antwerpen: gastcollege over het taalbeleid van de Taalunie, opleiding Meertalige Communicatie aan de Katholieke Universiteit Leuven, campus Sint-Andries (Kevin De Coninck)
- 26 april, Antwerpen: 'Naar een visie op hoe omgaan met standaardtaal en taalvariatie in het onderwijs', Lenteconferentie Netwerk Didactiek Nederlands (Reinhild Vandekerckhove en Steven Vanhooren)
- 20 mei, Utrecht: 'Taalonderwijs aan nieuwkomers', gastcollege Universiteit Utrecht (Leonie Wulftange)
- 29 mei, Bratislava (Slowakije): 'Meertaligheid in het Nederlandstalige gebied', Comenius Colloquium 'Bruggen Slaan' (Hans Bennis)
- 21 juni, Haarlem: toespraak voor deelnemers Summerschool Dutch Archives voor onderzoekers uit de VS en Canada (Karlijn Waterman)
- 2 juli, Zagreb (Kroatië): 'Humor. Lachen om kunst uit de Lage Landen', Comenius Zomercursus, Universiteit van Zagreb (Ingrid Degraeve)

- 29 augustus, Stellenbosch (Zuid-Afrika): 'Taalunie, language resources and collaborating with South-Africa'. Grammar Portal Workshop, Stellenbosch Institute for Advanced Study in South Africa (STIAS) (Folkert de Vriend en Ton van der Wouden)
- 14 september, Graz (Oostenrijk): 'Speech technology for pluricentric languages: insights and lessons learned from the Dutch language area', Interspeech 2019, 'Pluricentric Languages in Speech Technology' (Catia Cucchiari)
- 17 september, Breda: publiekspresentatie van het onderzoek naar de Staat van het Nederlands in 2018, met Frans Hinskens (Meertens Instituut), Johan De Caluwe (Universiteit Gent) en Sita Doerga Misier (Instituut voor de Opleiding van Leraren in Suriname) (Hans Bennis en Kevin De Coninck)
- 26 september, Brussel: workshop over 'De economische betekenis van taal' in het kader van de Europese Dag van de Talen (Mieke Smits)
- 2 oktober, Utrecht: 'Taalbeleid voor het Nederlandse en Vlaamse onderwijs', gastcollege Universiteit Utrecht (Leonie Wulftange)
- 5 oktober, Utrecht: lezing op publiekscongres Onze Taal (Hans Bennis)
- 8 oktober, Brussel: 'Beter leesbegrip en meer leesmotivatie. Actieplan Begrijpend Lezen', bijeenkomst werkgroep Nederlands in het basisonderwijs, AHOVOKS (Carlijn Pereira)
- 10 oktober, Brussel: 'Acties voor beter leesbegrip en meer leesmotivatie', studiedag van de pedagogisch begeleiders Nederlands van Katholiek Onderwijs Vlaanderen (Carlijn Pereira)
- 10 oktober, Tallinn (Estland): 'Dutch is everywhere: field study of the use and benefits of Dutch language skills in Italy and Poland' (Karlijn Waterman en Ilse van der Horst)
- 13 oktober, Amsterdam: 'Kortere lands', lezingenserie Creatief met Taal, Paradiso (Hans Bennis)
- 18 oktober, Utrecht: 'On the tautological character of a 'multilingual society'', Anéla-congres 'Meertaligheid in Onderwijs en Samenleving – Troef of twistappels?' (Hans Bennis)
- 30 oktober, Brussel: 'Effectief en eigentijds onderwijs Nederlands. Toelichting bij de rapporten *Iedereen taalcompetent!* & *Effectief onderwijs in begrijpend lezen*', inspiratiedag Vlaamse onderwijsinspectie (Carlijn Pereira en Steven Vanhooren)
- 5 november, Londen (Verenigd Koninkrijk): toespraak bij diner pensant Future of Low Countries Studies, Royal Academy (Hans Bennis)
- 6 november, Venlo: 'Taalinfrastructuur; de Taalunie en streektaalen', Streektaalensymposium (Hans Bennis)
- 9 november, Utrecht: 'Taalhulp en taalvaardigheid in het hoger onderwijs', studiedag Nederlands van ITV Hogeschool voor Tolken en Vertalen (Folkert de Vriend)
- 13 november, Boedapest (Hongarije): 'De staat van het Nederlands binnen en buiten het taalgebied', vakgroep Nederlands, ELTE Universiteit (Karlijn Waterman)
- 29 november, Antwerpen: 'Resultaten enquête taalvaardigheid Nederlands van vertalers', studiedag van de Belgische Kamer van Vertalers en Tolken: 'Het Nederlands in de vertaalwereld: situatie en perspectieven' (Folkert de Vriend)
- 3 december, Antwerpen: 'Samenwerken aan beter leesbegrip en meer leesmotivatie', BoekenOverleg (Carlijn Pereira)
- 6 december, Amersfoort: 'Welke taalcompetenties hebben (vak)leraren nodig om geletterdheid te ontwikkelen bij hun leerlingen?', conferentie Vakonderwijs en Geletterdheid, Nationaal Expertisecentrum SLO (Steven Vanhooren & Leonie Wulftange)
- 9 december, Utrecht: gastcollege 'Perspectieven en diversiteit in Nederlandstalige discoursen' voor masterstudenten Interculturele Communicatie Universiteit Utrecht (Mieke Smits)

Colofon

Jaarverslag 2019

© 2020 Nederlandse Taalunie

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photocopy, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Telefoon

+ 31 (0)70 – 346 95 48

E-mail

info@taalunie.org

Bezoekadres

Paleisstraat 9

2514 JA Den Haag

Nederland